

Innspill til regjeringsforhandlingene

Fra UNICEF Norge til den påtroppende regjeringen

29.09.2021

UNICEF er FNs barnefond og verdens største hjelpeorganisasjon for barn. UNICEF Norge jobber med å sikre at FNs barnekonvensjon og barns rettigheter ivaretas, globalt og i Norge.

Vi gratulerer med valgresultatet og tillitserklæringen det innebærer. Her følger, med de beste ønsker, UNICEF Norges kortfattede innspill til forhandlingene om en ny regjeringsplattform:

Bistandsprosenten

Verden preges av klimaendringer, konflikter, pandemi, angrep på menneskerettigheter og økte forskjeller mellom folk. Barna rammes hardest. Å bidra til at verden når bærekraftsmålene bør være en hovedprioritet for enhver norsk regjering. Internasjonal utviklings- og nødhjelp – og et høyt bistandsnivå – er en forutsetning for at verden skal nå målene. Norge må fortsatt bevilge minst 1 % av BNI til internasjonal utviklingshjelp, og bør søke å øke andelen hvis mulig.

UNICEF Norge anbefaler at regjeringsplattformen inkluderer eller ivaretar følgende punkt:

- **Regjeringen vil bevilge minst 1 % av BNI til internasjonal utviklingshjelp.**

Barns rettigheter – i verden og her hjemme

Verdens barn trenger flere forkjempere. Barns rettigheter er under press internasjonalt som følge av blant annet økende forskjeller og manglende bærekraft, samt en negativ trend hvor land fraviker viktige prinsipper i barnekonvensjonen. Norge står tradisjonelt for en progressiv tolkning og god etterlevelse av FNs barnekonvensjon, og er dermed godt skodd for å innta en tydeligere internasjonal rolle som den fremste beskytter av barns rettigheter.

Norge er et godt land å være barn i, men kan fortsatt bli bedre. Norge ratifiserte [FNs barnekonvensjon](#) i 1991. Siden den gang har FNs barnekomité (CRC) kommet med flere merknader som peker på relevante forbedringspunkter – senest i [2018](#). Komiteen mener blant annet det er nødvendig med en styrking av kommuneøkonomien som sikrer at hver kommune kan ivareta sine forpliktelser etter barnekonvensjonen og gi *alle* barn et fullgodt tjenestetilbud, herunder helsetjenester til barn. UNICEF Norges [kommuneanalyse](#) for 2021 påpeker også vesentlige forskjeller i tjenestetilbudet for barn og unge. Det innebærer kontinuerlig politisk arbeid – innenfor mange ulike sektorer – å sikre at alle barn får sine rettigheter realisert både hjemme og i møte med storsamfunnet i Norge.

Barns rett til medvirkning er et grunnprinsipp i FNs barnekonvensjon. Barn har rett til alderstilpasset informasjon, ytringsfrihet og til at meningene deres om saker som angår dem lyttes til. Reell medvirkning for barn og unge krever at beslutningstakere legger bedre til rette for det enn i dag, gjennom målrettede satsninger. Å gi 16- og 17-åringer stemmerett vil være et forholdsvis enkelt tiltak for å gi mange flere barn reell innflytelse over samfunnsutviklingen.

UNICEF Norge anbefaler at regjeringsplattformen inkluderer eller ivaretar følgende punkter:

- **Regjeringen vil iverksette en strategisk satsning på barn og unge i Norges internasjonale engasjement og utviklingspolitikk, med mål om å styrke ivaretagelsen av barns rettigheter, særlig barn i sårbare situasjoner og barn med nedsatt funksjonsevne.**
- **Regjeringen vil jobbe målrettet for å utjevne geografiske forskjeller i det kommunale tjenestetilbudet for barn og unge, herunder skolehelsetjenesten og andre helsetilbud for barn.**
- **Regjeringen vil styrke håndhevingen av FNs barnekonvensjon i Norge ved å ratifisere [tilleggsprotokollen](#) som gir barn individuell klagerett til FNs barnekomité ved rettighetsbrudd.**

- Regjeringen vil jobbe for at barn på Svalbard også sikres sine rettigheter etter FNs barnekonvensjon.
- Regjeringen vil vedta en nullvisjon mot rasisme i Norge, etter modell fra nullvisjonen mot mobbing.
- Regjeringen vil fremme informasjon og kompetanse om FNs barnekonvensjon blant alle som jobber med barn, herunder i forvaltning, skole, barnehage og andre systemer for barn.
- Regjering vil jobbe for at hensikten med seksårsreformen realiseres og sikre at lek anerkjennes som en viktig del av opplæringen.
- Regjeringen vil sikre at barns meninger tas hensyn til i alle beslutninger som angår dem og lage en nasjonal handlingsplan for barns medvirkning.
- Regjeringen vil gå gjennom alle lover som påvirker barns liv, for å sikre at barnekonvensjonens bærende prinsipper om hensynet til barnets beste og barns rett til medvirkning er tilstrekkelig ivaretatt i alt relevant lovverk.
- Regjeringen vil senke aldersgrensen for allmenn stemmerett ved å innføre stemmerett for 16- og 17-åringer.

Global helse og pandemirespons

Ingen er helt trygge for koronapandemien før alle er vaksinert. Mens rike land har vaksinert store deler av sin befolkning, begynt å tilby en tredje vaksinedose og samtidig gjenåpner sine samfunn, har mange land knapt kommet i gang med vaksineringsen mot COVID-19. Mindre enn 2 % av befolkningen i lavinntektsland har fått vaksinen, mot 63,5 % i rike land. Fattige land har ikke engang fått vaksinert helsepersonell og sårbare grupper. Ingen barn er trygge før de voksne er friske nok til å ta vare på dem. WHO har satt mål om at 40 % av verdens befolkning skal være vaksinerte innen utgangen av året og 70 % innen midten av 2022. Innsatsen må oppskaleres betydelig, dersom vi skal nå målet i tide.

Helse er avgjørende for å bekjempe fattigdom og ulikhet, og er ett av de avgjørende innsatsområdene for å sikre barn en god oppvekst og trygge liv – også uavhengig av pandemien. På verdensbasis dør millioner av barn før de fyller fem år. De fleste dødsfall blant nyfødte skyldes tilstander som kunne ha vært forebygget og behandlet. Norge har i lang tid utvist internasjonalt lederskap innen global helse, ikke minst gjennom støtten til vaksinealliansen Gavi, WHO, CEPI, kampen mot Polio (GPEI) og mange andre organisasjoner og fond. UNICEF ber om at denne innsatsen opprettholdes og at Norge fortsetter å ta en lederrolle og være en stor giver innen global helse.

UNICEF Norge anbefaler at regjeringsplattformen inkluderer eller ivaretar følgende punkter:

- Regjeringen vil umiddelbart dele flere COVID-19-vaksiner gjennom COVAX (eller liknende mekanismer) og jobbe for at alle land med overskuddsdoser og god tilgang på vaksineleveranser donerer flere doser til land som ligger langt etter med vaksineringsen.
- Regjeringen vil legge til rette for internasjonal deling av kunnskap, og kreve og legge til rette for teknologioverføring for å sikre oppskalering av produksjon av vaksiner og medisinsk utstyr, rimeligere prissetting og rettferdig tilgang til vaksiner og legemidler.
- Regjeringen vil opprettholde Norges internasjonale lederrolle og innsats som stor giver innen global helse, og bidra til at verden oppfyller løftet om universell helsedekning ved å styrke globale helsesamarbeid og helsesystemer i fattige land.

Bærekraft og klimahandling

Klimakrise er en barnerettighetskrise. Menneskeskapte klimaendringer utgjør en global trussel mot barns rettigheter og behov. Barn er også særlig sårbare for andre miljøfarer, som luftforurensning og miljøgifter. UNICEF lanserte nylig rapporten «[Barnas klimarisikoindeks](#)», som finner at 1 milliard barn i 33 land er i svært stor fare som følge av en dødelig kombinasjon av overlappende klima- og miljøtrusler og sosioøkonomisk betinget sårbarhet. Samtidig utgjør barn og unge en viktig kraft for positiv forandring og har de siste årene utvist økende engasjement og organisasjonsvilje med hensyn til klimahandling og bærekraftig utvikling. For å ivareta barns beste må alle land – inkludert Norge – innføre kraftfulle tiltak for å begrense klimagassutslipp og tilpasse

samfunnet til klimaendringer, på en måte som tar høyde for og vektlegger barns meninger og særegne livssituasjon, samtidig som hele økonomien omstilles raskt i tråd med FNs bærekraftsmål og barn og unges framtidssvisjoner.

UNICEF Norge anbefaler at regjeringsplattformen inkluderer eller ivaretar følgende punkter:

- Regjeringen erkjenner at klimaendringene utgjør en umiddelbar trussel mot barns behov og rettigheter i hele verden, særlig i utsatte og sårbare lokalsamfunn; klimakrisa er en barnerettighetskrise.
- Regjeringen vil forsterke Norges klimapolitikk i tråd med beste tilgjengelige kunnskap om hvilke tiltak som kan begrense den globale oppvarmingen til maks 1,5 grader, i overensstemmelse med Parisavtalen og bærekraftsmålene.
- Regjeringen vil øke Norges bidrag til finansiering av klimatiltak internasjonalt og øke andelen av klimafinansieringen som går til klimatilpasning i utsatte områder, med særlig vekt på klimatilpasning av grunnleggende tjenester for barn.
- Regjeringen vil jobbe for å sikre hvert barn retten til å vokse opp i et trygt livsmiljø, blant annet gjennom å støtte internasjonal anerkjennelse av retten til et sunt miljø.
- Regjeringen vil styrke barns rett til medvirkning i klimaspørsmål, blant annet gjennom å gjøre regjeringens klimapolitikk tilgjengelig for barn på et barnevennlig språk og gjennom å sikre barns formelle og reelle medvirkning i all nasjonal klimapolitikk.

Migrasjon og barn på flukt

I årene som kommer, vil flere mennesker drives fra sine hjem av ulike årsaker – herunder klimaendringer og konflikt. Barn på flukt er en særlig sårbar gruppe, som har rett på beskyttelse og hjelp.

Barn uten oppholdstillatelse har i dag ikke rett til å stå på fastlegeliste i Norge, men kun rett til akutt helsehjelp. Det betyr at barn ikke får tilgang til helsehjelp som krever nødvendig oppfølging og behandling over tid. Barn blir diskriminert på bakgrunn av oppholdsstatus og får dermed ikke tilgang til helsehjelp på lik linje med andre barn i Norge – til tross for at barnekonvensjonens rett til god helsehjelp gjelder *alle* barn, uavhengig av oppholdsstatus. FNs barnekomité påpekte dette rettighetsbruddet i 2018, men situasjonen er foreløpig uendret.

Alle barn i Norge har rett på samme omsorg og beskyttelse. Dette gjelder også enslige mindreårige som oppholder seg i Norge. 4. mai 2021 vedtok Stortinget at enslige mindreårige over 15 år skal være under Utlendingsdirektoratets omsorg og ikke under barnevernets omsorg. Dette vedtaket innebærer en usaklig forskjellsbehandling av barn i Norge, basert på deres alder og oppholdsstatus. Omsorgssituasjonen svekkes betraktelig som følge av denne forskjellsbehandlingen, og vedtaket bør omgjøres.

UNICEF Norge anbefaler at regjeringsplattformen inkluderer eller ivaretar følgende punkter:

- Regjeringen vil øke antallet kvoteflyktninger Norge skal ta imot slik at flere barn og barnefamilier får beskyttelse.
- Regjeringen vil sikre lik helsehjelp for alle barn i Norge, uavhengig av oppholdsstatus.
- Regjeringen vil gi barnevernet ansvar for alle enslige mindreårige asylsøkere, også de over 15 år.
- Regjeringen vil etablere alternativer til internering av migranter på Trandum.
- Regjeringen vil fjerne ordningen med midlertidig beskyttelse til mindreårige asylsøkere.

Til sist, som et innspill av gjennomgripende karakter, vil vi understreke behovet for at den nye regjeringen inkluderer barn og unge i alle politiske prosesser som påvirker deres liv, og at regjeringen lytter og tar innspill fra barn og unge på dypt alvor. Visjonen bør være at det ikke skal vedtas noe som påvirker barn uten barns reelle medvirkning i Norge.

UNICEF Norges fagansvarlige bistår gjerne dersom det er behov for mer utfyllende informasjon, både om innholdet i våre innspill, om barns rettigheter og om UNICEFs øvrige arbeid. Ikke nøl med å ta kontakt. Vi ser fram til fortsatt godt samarbeid i årene som kommer – til det beste for hvert barn.

Vennlig hilsen,

Camilla Viken
Generalsekretær i UNICEF Norge

Kontaktpersoner:

Kristin Oudmayer, direktør Barns rettigheter og bærekraft
kristin.oudmayer@unicef.no
+47 902 51 866

Lage Nøst, politisk rådgiver med fagansvar for bærekraft
lage.nost@unicef.no
+47 951 08 480

Uzma Sarwar, fagansvarlig barns rettigheter
uzma.sarwar@unicef.no
+47 456 88 546

Kyrre Lind, fagansvarlig global helse
kyrre.lind@unicef.no
+47 938 20 581

Ellen Sandøe, fagansvarlig skole og barnehage
ellen.sandoe@unicef.no
+47 907 47 181

Sara Bondø, fagansvarlig barns medvirkning
sara.bondo@unicef.no
+47 944 21 938